

HZNe glasilo

Broj 4/2010

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

Norme@aktivnosti

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

HZN e-glasilo

**Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente**

Godište: 2. 2010.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Hrvatski zavod za norme

MB: 1957406

OIB: 76844168802

Izdavač: **Sjedište:** Ulica grada Vukovara 78,
10000 Zagreb
Telefon: 01/610 60 95
Telefax: 01/610 93 21

Glavni urednik: Mirko Vuković, ravnatelj HZN-a

Pomoćnik glavnog urednika: Vladimir Jaram

Tehnički urednik: Vladimir Jaram

Uredništvo: Ana Marija Boljanović, Miljenko Đukić, Melania Grubić Sutara, Vladimir Jaram, Stanka Miljković, Mirko Vuković

Lektura: Ivana Canosa

Korektura: Sandra Knežević

Grafička obrada naslovnice: Gaea studio d.o.o.

Grafička priprema: Gaea studio d.o.o.

Izlazi: dvomjesečno

Uredenje zaključeno: 2010-08-31

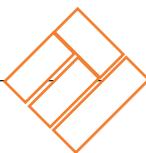
Opremu tekstova obavlja uredništvo.

Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme.

Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normirnih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

Sadržaj 4/2010

Proslov	4
Prvi WSC-ov akademski tjedan naglasio potrebu za razvojem obrazovanja o normizaciji	5
Novosti iz HZN-a	
• HZN novosti	7
• Članovi HZN-a	8
Novosti iz HZN/TO	
• Iz rada tehničkih odbora HZN-a	9
• Najava osnivanja novoga tehničkog odbora	10
• Novi hrvatski normativni dokumenti (na hrvatskome jeziku)	11
Novosti iz međunarodnih i europskih normirnih tijela	
IEC	
• Maroko postao 81. član IEC-a	13
ISO	
• Godišnji izvještaj ISO-a za 2009. godinu – u središtu pažnje potrošači	15
• ISO 50001- buduća međunarodna norma za upravljanje energijom napredovala do nacrta međunarodne norme (DIS)	16
CEN i CENELEC	
• Europske organizacije za normizaciju i Indija	17
• Ugovor o tehničkoj pomoći Kini dodijeljen CEN-u	18
• Gruzijska nacionalna agencija za norme, tehničku regulativu i mjeriteljstvo dobila status pridruženog člana u CENELEC-u	18

Naslovница: Brošura *Norme@aktivnosti*
HNZ Oglasnik za normativne dokumente (A1 -A81)

ISSN 1847-4217

PROSLOV

Poštovani čitatelji/ice!

U ovome broju HZN e-glasila možete pročitati o prvom WSC-ovom *akademskom tjednu*, održanom od 5. do 8. srpnja u Ženevi, koji je naglasio potrebu za razvojem obrazovanja o normizaciji.

Tu su još i naši stalni prilozi o aktivnostima tehničkih odbora HZN-a (HZN/TO), najava osnivanja novoga tehničkog odbora HZN/TO E116, *Sigurnost ručnih elektromotornih alata*, novim hrvatskim normativnim dokumentima na hrvatskome jeziku te o novostima iz HZN-a, kao i o članstvu u HZN-u.

U rubrici *Novosti iz međunarodnih i europskih normirnih tijela*, možete pronaći zanimljive informacije iz rada međunarodnih i europskih normirnih organizacija.

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnog urednika

Prvi WSC-ov akademski tjedan naglasio potrebu za razvojem obrazovanja o normizaciji

Prijevod: Vladimir Jaram

Sudionici iz 30 zemalja prisustvovali su prvomu *akademskom tjednu* (Academic Week) u organizaciji Suradnje na međunarodnim normama (WSC - World Standards Cooperation) od 5. do 8. srpnja 2010. godine u Ženevi.

Predstavnici nacionalnih normirnih tijela, međunarodnih organizacija i industrije susreti su se sa sveučilišnim profesorima i drugim sveučilišnim radnicima kako bi raspravili različite aspekte slojевитih odnosa između normizacije i akademija.

Sudionici su priznali da se znanje o normizaciji i koristima koje ona pruža poslovnim subjektima, vladama i društву sve više smatra temeljnim alatom za buduće stručnjake i menadžere, kako u javnome tako i u privatnom sektoru.

Budući da poslodavci diplomiranih studenata sve više traže stručne vještine u normizaciji, postoji rastuća potreba za pojačanim obrazovnim programima koji će se baviti temama kao što su gospodarske koristi norma, znanjima potrebnim za djelotvorno sudjelovanje u razvoju norma i razlici i odnosima između dragovoljnih norma i javne politike (uključujući tehničko zakonodavstvo).

Na jednotjednim događanjima, sveučilišta iz različitih zemalja predstavila su različite pristupe i programe obrazovanja o normizaciji. Otkriveno je kako broj

kolegija i obrazovnog materijala o normizaciji naglo raste te da postoji potreba za djelotvornijom razmjenom informacija i najbolje prakse.

Inicijative kao *akademski tjedan*, koju su pokrenuli WSC-ovi partneri - Međunarodno elektrotehničko povjerenstvo (IEC), Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO) i Međunarodna telekomunikacijska unija (ITU) - zajedno s nacionalnim normirnim tijelima, potiču i priznaju akademsku izvrsnost u području normizacije u mnogim zemljama te su cijenjene na sveučilištima.

Za vrijeme trajanja *akademskog tjedna*, najavljene su i dvije nove inicijative.

Glavni tajnik ISO-a, gosp. Rob Steele objavio je novo natjecanje usmjerno prema sveučilištima i softverskim programerima. Nagrada će biti priznanje za vrlo kvalitetne, atraktivne računalne poslovne igre iz područja međunarodne normizacije. Nagradu sponzoriraju WSC i ko-sponsori Open Text i Stratford Institute iz Ontarija, SAD.

Prof. Morand, dekan Fakulteta ekonomskih i društvenih znanosti sa Sveučilišta u Ženevi, objavio je stvaranje novoga poslijediplomskog studija o normizaciji, društvenoj regulativi i održivome razvoju koji se razvija u partnerstvu sa ISO-om i SNV-om (švicarskim nacionalnim normirnim tijelom).

Međutim, još mnogo treba napraviti kako bi se ojačala suradnja u području obrazovanja između WSC-ovih partnera te nacionalnih normirnih tijela na jednoj i obrazovnih institucija, uključujući sveučilišta, na drugoj strani.

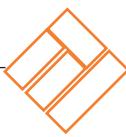
Istraživanja i studije o gospodarskim koristima od uporabe norma rade sveučilišta, normirna tijela i privatne organizacije. Konsolidacija spoznaja i znanja iz tih studija pružit će zainteresiranim stranama objektivniju ocjenu utjecaja norma te podići svijest među kreatorima politika i poslovnim vođama o važnosti normizacije.

Rob Steele komentirao je: "Bilo je jasno da je WSC-ov *akademski tjedan* pojačao svijest o potrebi obrazovanja o normizaciji. On je poslužio i za proširenje veza između normizacijske i akademske zajednice, a što bi trebalo biti korisno za obje strane te druge zainteresirane i kao način pomoći u suočavanju s izazovima kao što je održivost u gospodarskom, ekološkom i društvenom kontekstu. Bila je to dobra inicijativa, međutim, bilo je jasno da postoji velika potreba gradnje i dogradivanja na rezultatima i zaključcima dogovorenim na *akademskom tjednu*, a sve kako bi se postigla bitna poboljšanja."

ISO-ovo priopćenje za tisak (13. srpnja 2010.)

Novosti iz HZN-a

Poštovani čitatelji/ice!

Na temelju članka 30. stavka 4. Zakona o Vladi Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 101/98, 15/2000, 117/2001, 199/2003, 30/2004 i 77/2009) i članka 9. stavka 1. Uredbe o osnivanju Hrvatskoga zavoda za norme ("Narodne novine", br. 154/2004, 44/2005 i 30/2010), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 1. srpnja 2010. godine donijela Rješenje o imenovanju Mirka Vukovića, dipl. ing. el. ravnateljem Hrvatskog zavoda za norme.

Mirko Vuković, dipl. ing. el.
ravnatelj HZN-a

Hrvatski zavod za norme radio je u suradnji s Međunarodnom organizacijom za normizaciju (ISO) na pripremi radionice o društvenoj odgovornosti i regionalnog seminara o sustavima upravljanja energijom.

Radionica će se održati 9. i 10. rujna 2010. godine u prostorijama HZN-a uz sudjelovanje voditelja radionice i predavača iz ISO-a, Martina Neureitera, ujedno i voditelja radne podskupine TG6 ISO-ove radne skupine za društvenu odgovornost. Seminar se održava prema

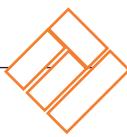
planu i uz potporu DEVCO-a, ISO-ovog odbora za zemlje u razvoju. Cilj je radionice upoznavanje s važnošću i sadržajem, kao i popularizacijom te poticanjem aktivnosti promocije i primjene nove norme ISO/FDIS 26000, *Guidance on social responsibility (Upute o društvenoj odgovornosti)*, čije se usvajanje na međunarodnoj i nacionalnoj razini očekuje u toku mjeseca rujna 2010. godine.

Regionalni seminar o sustavima upravljanja energijom prema budućoj normi ISO 50001, *Energy Management Systems*, održati će se 22. - 24. rujna 2010. u Zagrebu, u Hotelu International, Miramarska 24 s početkom u 9:00 sati. Seminar je namijenjen stručnjacima iz Republike Hrvatske i drugih država u regiji kao i ostalim stručnjacima koji se u svome radu na različite načine bave pitanjima povezanim sa sustavima upravljanja energijom. Sudionici će se prvenstveno upoznati s nacrtom međunarodne norme ISO 50001, *Energy Management Systems*, a čije se prihvaćanje na međunarodnoj razini očekuje 2011. godine. Predavači i voditelji seminara su ISO-ovi eksperti za pripremu te međunarodne norme, Rainier Stifter iz Austrije i Liam McLaughlin iz Irske.

Tijekom srpnja i kolovoza ove godine nije bilo seminara koji se u suradnji CROLAB-a i HZN-a održavaju u Hrvatskome zavodu za norme.

Izdana je promidžbena brošura Norme@aktivnosti. Brošura je naišla na izvanredan prijam, a može se pogledati i dobiti u Normoteci HZN-a.

V. Jaram

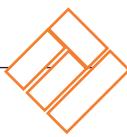

Članovi HZN-a

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja lipnja 2010. godine. U ljetnim mjesecima, srpnju i kolovozu, nije bilo promjena u odnosu na stanje s kraja lipnja 2010.

Tablica Članovi Hrvatskog zavoda za norme identična je tablici objavljenoj u prošlom broju HZN e-glasila (3/2010).

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe :	Ukupno članova 2009-12-31	Odluka UV-a 2010-02-04	Odluka UV-a 2010-03-22	Odluka UV-a 2010-05-06	Odluka UV-a 2010-06-28	Ukupno članova
Članovi promatrači — Pravne osobe koje ostvaruju dobit	17	0	0	0	0	17
Članovi promatrači — Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit	1	0	0	0	0	1
Članovi promatrači — Fizičke osobe - pojedinci	1	0	0	0	0	1
Redoviti članovi:						
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	344	1	3	5	0	353
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit — javne ust. i slično	33	0	0	0	0	33
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit — HGK, HOK, HUP	2	0	0	0	0	2
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit — struk. komore ili udr.	6	0	0	0	0	6
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit — strukovna društva	16	0	0	1	0	17
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit — škole	3	0	0	0	0	3
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit — fakulteti	27	0	1	0	0	28
Fizičke osobe — pojedinci	45	1	1	1	1	49
Obrt — fizičke osobe	14	0	0	1	1	16
Ukupno redovnih članova	490	2	5	8	2	507
Ukupno redovnih i promatračkih članova	509	2	5	8	2	526
Odustaju		14	6	2	0	22
Tijelo državne uprave	49	0	0	1	0	50

Iz rada tehničkih odbora HZN-a

U razdoblju od srpnja do kolovoza 2010. godine održavani su, sa smanjenim intenzitetom zbog godišnjih odmora, redoviti sastanci tehničkih odbora HZN-a. U skladu s time, prihvaćen je određeni broj europskih norma kao hrvatske norme. Članovi HZN/TO-a pratili su i očitovali se o radnim dokumentima normirnih organizacija CEN-a, CENELEC-a, ETSI-ja, ISO-a i IEC-a, a HZN je redovito glasao o radnim dokumentima. Redovito se glasalo i o dokumentima tehničkih tijela CEN-a i CENELEC-a (CEN/BT i CENELEC/BT).

Na internetskoj stranici HZN-a u zaštićenom području, nalaze se najnoviji radni dokumenti CEN-a, CENELEC-a, ISO-a i IEC-a koje je potrebno proučiti i u dogоворu s članovima HZN/TO-a glasati o radnim dokumentima.

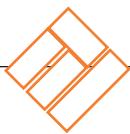
Obavijesti o hrvatskim normama koje su prihvaćene europske norme CEN-a, CENELEC-a i ETSI-ja i dalje se dostavljaju tim organizacijama u skladu s njihovim pravilima.

Obliskovani i uredeni obrasci za glasanje o dokumentima CEN-a, CENELEC-a, ETSI-ja, IEC-a i ISO-a stavljeni su na internetsku stranicu HZN-a (Normizacija/HZNorm/ samo za članove TO-a) te dostupni članovima tehničkih odbora HZN-a.

Na internetskoj stranici HZN-a objavljen je najnoviji CEN *Monthly Notification Register* gdje je hrvatska javnost obaviještena o novim nacionalnim normizacijskim projektima svih članova i pridruženih članova CEN-a.

U proteklom razdoblju objavljena je i nova hrvatska norma na hrvatskome jeziku: HRN EN 228:2010, *Goriva za motorna vozila – Bezolovni motorni benzin – Zahtjevi i metode ispitivanja* (EN 228:2008). Norma je prijevod engleske verzije norme EN 228:2008 i zamjenjuje hrvatsku normu HRN EN 228:2010 na engleskome jeziku. Izvorni tekst norme pripremio je tehnički odbor CEN/TC 19, *Gaseous and liquid fuels, lubricants and related products of petroleum, synthetic and biological origin*. Norma utvrđuje zahtjeve i metode ispitivanja za bezolovni motorni benzin koji se prodaje i isporučuje na tržištu. Primjenjuje se na bezolovni motorni benzin namijenjen vozilima s benzinskim motorima konstruiranim za pogon na bezolovni motorni benzin. Objavljena je i nova hrvatska tehnička specifikacija na hrvatskome jeziku: HRS ISO/TS 22002-1:2010, *Preduvjetni programi za sigurnost hrane – 1. dio: Proizvodnja hrane*. Tehnička je specifikacija prijevod engleske verzije međunarodne tehničke specifikacije ISO/TS 22002-1:2009. Tehnička specifikacija utvrđuje zahtjeve za pomoći pri uspostavi, provedbi i održavanju preduvjetnih programa (PRP) kao pomoći u kontroliranju opasnosti za sigurnost hrane. Uspostava, provedba i održavanje preduvjetnih programa jedan je od zahtjeva povezanih sa sigurnošću hrane za organizacije u lancu hrane definiranih u normi HRN EN ISO 22000:2006. Tehnička je specifikacija primjenjiva na sve organizacije, bez obzira na njihovu veličinu ili složenost, koje su uključene u proizvodni dio lanca hrane, a koje žele primijeniti PRP tako da ispune zahtjeve navedene u normi HRN EN ISO 22000:2006, točka 7. Ova tehnička specifikacija utvrđuje detaljne zahtjeve koje treba posebno uzeti u obzir u odnosu na normu HRN EN ISO 22000:2006 i namijenjena je za upotrebu u kombinaciji s tom normom.

M. Đukić

Najava osnivanja novoga tehničkog odbora

HZN/TO E116, *Sigurnost ručnih elektromotornih alata*

Područje: ELEKTROTEHNIKA

Područje rada:

Priprema sigurnosnih norma za ručne i prenosive, motorno pogonjene električne alate i vrtne uređaje.

Odgovarajući međunarodni odbori:

IEC/TC 116, *Safety of hand-held motor-operated electric tools*

Odgovarajući europski odbori:

CLC/TC 116, *Safety of motor-operated electric tools*

CLC/SR 116, *Safety of hand-held motor-operated electric tools*

Dodatne obavijesti :

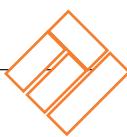
Tomislav Šolc, dipl. ing. el., viši stručni savjetnik

e-pošta : tomislav.solc@hzn.hr

tel. 01 610 60 85

fax : 01 610 93 21

Novi hrvatski normativni dokumenti (na hrvatskome jeziku)

HRN EN 228:2010, Goriva za motorna vozila – Bezolovni motorni benzin – Zahtjevi i metode ispitivanja (EN 228:2008)

Hrvatska norma HRN EN 228:2010 prijevod je engleske verzije norme EN 228:2008 i ona zamjenjuje hrvatsku normu HRN EN 228:2010 na engleskome jeziku. Izvorni tekst norme pripremio je tehnički odbor CEN/TC 19, *Gaseous and liquid fuels, lubricants and related products of petroleum, synthetic and biological origin*, čije je tajništvo u NEN-u.

HRVATSKA NORMA
HRN EN 228

ICS: 75.160.20
Četvrto izdanie, kolovoz 2010.

Zamjenjuje HRN EN 228:2010 en

Goriva za motorna vozila – Bezolovni motorni benzin – Zahtjevi i metode ispitivanja (EN 228:2008)

Automotive fuels – Unleaded petrol – Requirements and test methods (EN 228:2008)

Carburants pour automobiles – Essence sans plomb – Exigences et méthodes d'essai (EN 228:2008)

Kraftstoffe für Kraftfahrzeuge – Unverbleite Ottokraftstoffe – Anforderungen und Prüfverfahren (EN 228:2008)

Europska norma EN 228:2008 ima status hrvatske norme

Referencijski broj: HRN EN 228:2010 hr

HNZ Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Zabranjeno je umnožavanje hrvatskih norma ili njihovih dijelova

Ova hrvatska norma utvrđuje zahtjeve i metode ispitivanja za bezolovni motorni benzin koji se prodaje i isporučuje na tržištu. Primjenjuje se na bezolovni motorni benzin namijenjen vozilima s benzinskim motorima konstruiranim za pogon na bezolovni motorni benzin.

Da bi se zadovoljili zahtjevi tople i hladne vozivosti vozila u europskim sezonskim i geografskim uvjetima, određeno je deset razreda isparivosti koji su dani u tablici 2 i prikazani na slici 1 u ovoj normi.

Ova norma sadrži i Nacionalni dodatak NA u kojem se opisuje označivanje mjernog uređaja za prodaju goriva ovisno o količini ukupnog sumpora prisutnog u gorivu i u kojem se utvrđuje koji se od deset razreda isparivosti primjenjuje u kojem godišnjem razdoblju.

Hrvatski tekst norme HRN EN 228:2010 pripremio je tehnički odbor HZN/TO 28, *Naftni proizvodi i maziva*, Hrvatskog zavoda za norme.

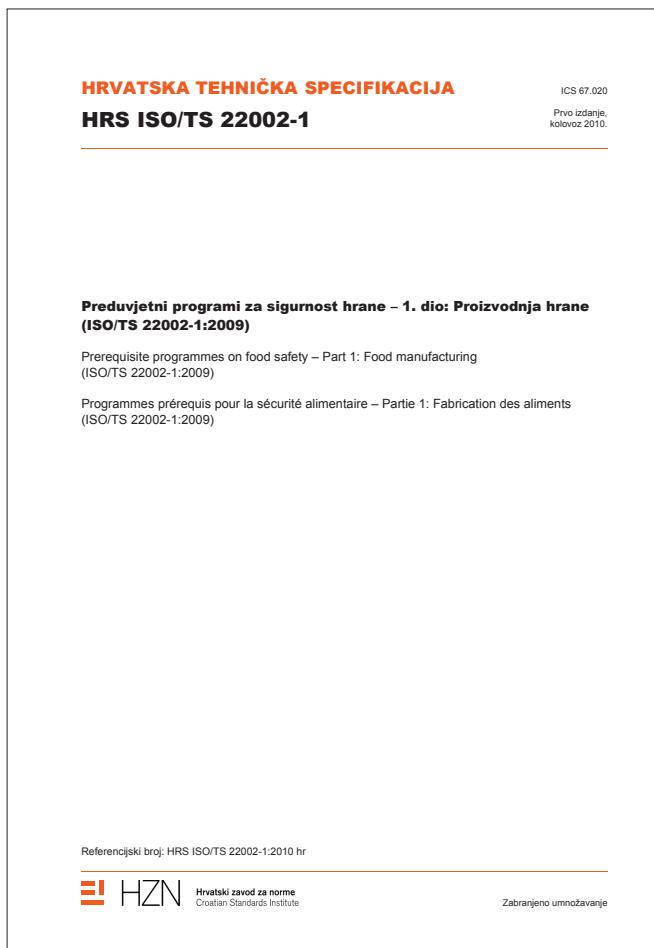
M. Broketa

HRS ISO/TS 22002-1:2010, Preduvjetni programi za sigurnost hrane – 1. dio: Proizvodnja hrane

Hrvatska tehnička specifikacija HRS ISO/TS 22002-1:2010 prijevod je engleske verzije međunarodne tehničke specifikacije ISO/TS 22002-1:2009.

Ovom se tehničkom specifikacijom utvrđuju zahtjevi za pomoć pri uspostavi, provedbi i održavanju preduvjetnih programa (PRP) kao pomoći u kontroliranju opasnosti za sigurnost hrane. Uspostava, provedba i održavanje preduvjetnih programa jedan je od zahtjeva povezanih sa sigurnošću hrane za organizacije u lancu hrane definiranih u normi HRN EN ISO 22000:2006. Tehnička je specifikacija primjenjiva na sve organizacije, bez obzira na njihovu veličinu ili složenost, koje su uključene u proizvodni dio lanca hrane, a koje žele primjeniti PRP tako da ispunе zahtjeve navedene u normi HRN EN ISO 22000:2006, točka 7. Ova tehnička specifikacija utvrđuje detaljne zahtjeve koje treba posebno uzeti u obzir u odnosu na

normu HRN EN ISO 22000:2006 i namijenjena je za upotrebu u kombinaciji s tom normom.

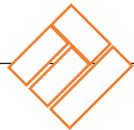

Tekst ove tehničke specifikacije pretpostavlja da se provođenje njezinih odredaba povjerava ljudima s odgovarajućim kvalifikacijama i iskustvom za čiju je upotrebu i sastavljena.

Svrha ove tehničke specifikacije nije obuhvaćanje svih potrebnih ugovornih odredaba. Korisnici su odgovorni za njezinu pravilnu primjenu. Sama po sebi, usklađenost s ovom tehničkom specifikacijom ne isključuje zakonske obvezе.

Hrvatski tekst tehničke specifikacije pripremio je tehnički pododbor HZN/TO 34/PO 17, *Poljoprivredni i prehrambeni proizvodi; Sustavi upravljanja za sigurnost hrane* Hrvatskoga zavoda za norme.

T. Havranek

IEC**Novosti iz međunarodnih i europskih normirnih tijela**

Maroko postao 81. član IEC-a

Potkraj srpnja 2010. godine Maroko je postao 81. član IEC-a, pridruživši se tako rastućoj zajednici od 162 zemlje uključene u elektrotehničku normizaciju.

Maroko je gospodarstvo peto po veličini na afričkom kontinentu prema bruto domaćem proizvodu, BDP-u (GDP - Gross Domestic Product), koji je bio nešto niži od 91 milijarde američkih dolara (USD) u 2009. godini. U posljednjih pet godina, Maroko je imao stalni rast BDP-a od oko 5% godišnje.

Uz sektore industrije motornih vozila, ICT (Information, Communication and Technology) informacijski, komunikacijski i tehnološki te sektor telekomunikacijske industrije, koji su u neprestanome rastu, marokanska elektrotehnička i električna industrija doživljava brzu ekspanziju. Ona je usredotočena na proizvodnju žica i kabela, električnih komponenti, električne distributivne opreme, baterija, električnih uređaja, svjetiljki te električnih transformatora i generatora.

Ukupna je proizvodnja električne energije 19,78 milijardi kWh (procjena 2008. godine) dok je potrošnja približno 21 milijardu kWh.

Maroko ide putem nekolicine afričkih zemalja koje su postale punopravni ili pridruženi članovi Međunarodnoga elektrotehničkog povjerenstva (IEC). Među njima su Alžir, Egipat, Kenija, Libija, Nigerija, Južna Afrika i Tunis.

Elektrotehničke interese Maroka u IEC-u predstavlja COMELEC (skraćenica od comité électrotechnique), novi marokanski nacionalni elektrotehnički odbor. Nacionalni je odbor (NC) sastavljen od predstavnika proizvodnih i distribucijskih vlasti, proizvođača, istraživačkih i razvojnih (R&D) ustanova, akademija, ispitnih laboratorija, udruženja potrošača te raznih vladinih tijela koje se bave električnim i elektroničkim aplikacijama.

Predsjednik COMELEC-a je također predsjednik i predstavnik FENELEC-a (the National Federation of Electrical and Electronic Companies). FENELEC broji više od 250 tvrtki članica koje predstavljaju više od 95% proizvodnih i uslužnih aktivnosti marokanskoga

električnog i elektroničkog sektora. Podijeljen je u četiri udruženja (proizvođači, distributeri, oprematelji i elektronički sektor) i jedini je predstavnik toga sektora u Maroku.

Tajništvo marokanskoga nacionalnog elektrotehničkog odbora nalazi se pri SNIMA (the Moroccan Service of Industrial Standardization), državnoj instituciji osnovanoj 1970. godine koja je pod nadzorom ministarstva zaduženoga za industriju. SNIMA je odgovorna za promicanje normizacije te upravljanje sustavom certifikacije usklađenosti nacionalnim normama.

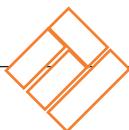
Marokovo sudjelovanje u IEC-ovom normizacijskom radu trebalo bi biti od koristi za njegovo nacionalno gospodarstvo te izvrsno sredstvo ubrzavanja njegovoga izvoza.

Kao pridruženi član (Associate member), Maroko će moći pratiti rad Vijeća, sastanke SMB-a (Standardization Management Board) i CAB-a (Conformity Assessment Board) za vrijeme IEC-ove Opće skupštine (the IEC General Meeting). Zatim, Maroko ima pristupna prava i može iznositi primjedbe (komentare) na IEC-ove tehničke dokumente i ima mogućnost sudjelovanja u (do četiri) IEC-ova tehnička odbora i pododbora (IEC TC i TSC) kao P-member (Participating member) s obvezom glasovanja o relevantnom tehničkom radu odbora.

Danas IEC-ova obitelj broji 162 zemlje, od kojih su 81 zemlja članice, a 81 zemlja u razvoju sudjeluje u Programu za pridružene zemlje (Affiliate Country Programme).

ISO

Novosti iz međunarodnih i europskih normirnih tijela

Godišnji izvještaj ISO-a za 2009. godinu - u središtu pažnje potrošači

Međunarodna organizacija za normizaciju ISO objavila je Godišnji izvještaj za 2009. godinu u kojem je središnja pozornost usmjerena na potrebe potrošača. Brojni su korisnici usluga ISO-a, ponajprije iz 162 zemlje članice, u kojima zainteresirane strane rade na razvijanju i upotrebi ISO-ovih međunarodnih norma.

Ključni je cilj osnivanja ISO-a prije 60 godina bio izgradnja snažne zajednice zadovoljnih kupaca. Nadalje, ISO stalno traži inovativne načine kako utjecati na zadovoljstvo klijenata. Njegov krajnji proizvod - paket globalno relevantnih međunarodnih norma i dalje raste u okviru današnjega nestabilnog tržišta.

U ovom izvješću pod nazivom ***ISO's customer focus***, naglašena je stalna potreba ISO-a da prate potrebe kupaca, prepoznaće njihove potrebe, uči od njih kako bi se postigao glavni cilj – izgradnja snažne zajednice zadovoljnih kupaca. Generalni tajnik ISO-a, gospodin Rob Steele izjavio je kako ISO ima jako naslijede u brzi za potrošače te je izrazio zahvalnost svojim klijentima

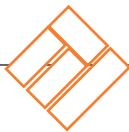
koji su to i omogućili. Po prvi put, ovaj je Izvještaj naglasio stalnu podršku i predanost ISO kupcima koji su i omogućili uspjehe ISO-a u 2009. godini. To potvrđuju sva ISO-ova postignuća i finansijske aktivnosti, uz razvojne programe obuke u mnogim zemljama, nastavak partnerskog odnosa s vladinim agencijama i industrijom te provedbu novih projekata i poboljšanja elektroničkih usluga.

ISO, sastavljen od 162 stalna člana, predstavlja preko 98% svjetskog gospodarstva i 97% stanovništva. U 2009. godini objavljene su 1038 norme, čime je portfelj porastao na 18083 do kraja godine. U svojim aktivnostima svakako su jedna od najvažnijih one usmjerene na kupce. U 2009. godini ISO je pokrenuo sveobuhvatne konzultacije sa svojim dionicima u cijelome svijetu za razvoj strategije koja će voditi ovu organizaciju u razdoblju od 2011. do 2015. Nadovezujući se na sve te vrijedne zadaće, ISO će i nadalje biti dobro pozicioniran za daljnje poboljšanje svojih proizvoda i usluga prema zahtjevima kupca.

ISO's customer focus

Annual Report 2009 ISO

Godišnji izvještaj ISO-a za 2009. godinu predstavio je i neke norme objavljene tijekom godine, a koje su pomogle osigurati povjerenje u područjima kao što su upravljanje rizicima, klimatskih promjena i čiste energije, ICT-a, zdravlja i sigurnosti. Istaknute su i značajne gospodarske koristi od upotrebe tih norma.

ISO 50001 - buduća međunarodna norma za upravljanje energijom napredovala do nacrt međunarodne norme (DIS)

Buduća međunarodna norma za upravljanje energijom ISO 50001 nedavno je potvrđena kao nacrt međunarodne norme (DIS - Draft International Standard).

Norma ISO 50001 uspostavit će okvir za upravljanje energijom za industrijska postrojenja, tvornice, ustanove. Cilj joj je široka primjenjivost u svim nacionalnim gospodarskim sektorima, a ocjenjuje se da ta norma može utjecati na 60 % upotrebljene svjetske energije.

Norma se temelji na općim elementima koji se nalaze u svim ISO-ovim normama za sustave upravljanja,

osiguravajući tako visoku razinu kompatibilnosti s normama ISO 9001 (upravljanje kvalitetom) i ISO 14001 (upravljanje okolišem). Norma ISO 50001 donijet će sljedeće koristi:

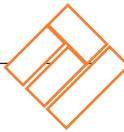
- okvir za uključivanje energetske učinkovitosti u prakse upravljanja
- bolje iskorištavanje postojećih energetskih dobara
- uspoređivanje, mjerjenje, dokumentiranje i izvještavanje o poboljšanjima iskorištavanja energije i mogućem utjecaju na smanjenje emisija stakleničkih plinova
- transparentnost u komunikacijama o upravljanju energetskim resursima
- najbolje prakse upravljanja energijom i dobra ponašanja upravljanjem energijom
- ocjenjivanje i određivanje prioriteta u primjeni novih, energetski učinkovitih tehnologija
- okvir za promicanje energetske učinkovitosti kroz dobavljački lanac
- poboljšanja upravljanja energijom u kontekstu projekata za smanjenje emisije stakleničkih plinova.

Normu ISO 50001 izradio je ISO-ov projektni odbor ISO/PC, *Energy management*. Tajništvo odbora ISO/PC 242 osiguralo je partnerstvo ISO-ovih članova iz SAD-a (ANSI) i Brazila (ABNT). Četrdeset i dvije države članice ISO-a sudjelovale su u njezinome razvoju, a deset zemalja članica sudjelovalo je kao promatrači.

Sada kada je norma ISO 50001 napredovala do faze nacrtu (DIS), nacionalna normirna tijela, članovi ISO-a, pozvani su na glasovanje i komentiranje teksta norme u vremenu petomjesečnog razdoblja glasanja.

Ako rezultat glasanja o nacrtu norme ISO 50001 bude pozitivan, modificirani će dokument biti upućen ISO-ovim članovima kao završni nacrt međunarodne norme (FDIS - Final Draft International Standard). Ako glasanje bude pozitivno, očekuje se da će norma ISO 50001 biti izdana kao međunarodna norma početkom 2011. godine.

Europske organizacije za normizaciju i Indija

Slijedom uspješno provedenog projekta suradnje CEN/CENELEC-a s Kinom (Seconded European Standardization Expert in China), europske organizacije za normizaciju (ESO) uz potporu Europske komisije i EFTE pokrenule su novi projekt i u Indiji (SESEI). Imenovan je stručnjak koji ima ulogu promicanja europske normizacije u Indiji te povratnog informiranja o stanju normizacije u Indiji. Određivanjem takvog stručnjaka ostvaruje se jedan od najvažnijih ciljeva - poticanje boljeg odnosa s organizacijom za normizaciju Indije (Bureau of Indian standardima, BIS). Definirani su i neki od prioriteta o kojima će se posebno voditi računa, kao npr: zelene tehnologije (kao dio strategije programa održivog razvoja Europe 2020), uključujući ITS, RFID, e-zdravlje i ICT usluge; strojevi (uključujući plastiku, tekstil, ventilaciju/klima-uredjaje); precizne instrumente; medicinsku opremu i dr.

Podržavajući ekonomске odnose između Europe i Indije i prepoznaјući značajnu ulogu Indije u globalnoj ekonomiji, tri su europske organizacije za normizaciju

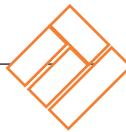
CEN, CENELEC i ETSI, zajedno s Europskom komisijom i Europskom udrugom slobodne trgovine (EFTA), suglasne u odabiru stručnjaka u Indiji čiji je zadatak zastupanje europskih organizacija za normizaciju u Indiji, promoviranje modela industrije na bazi norma, razvijanje međusobnih kontakata zainteresiranih strana, povećanje transparentnosti europskih integracija u Indiji kao i poboljšanje informiranosti zainteresiranih u Europi za indijsku normizaciju.

SESEI projekt pod upravom je CEN-a, a sufinanciraju ga europske organizacije za normizaciju, Europska komisija i EFTA. Javni poziv za podnošenje ponuda za zapošljavanje stručnjaka pokrenut je još u siječnju. Proces odabira završio je imenovanjem Kiritkumara Lathia koji će imati sjedište u Europskom poslovnom i tehnološkom centru u New Delhiju. Na prvom sastanku Odbora SESEI-a, održanog 29. lipnja 2010. godine u prostorijama CEN/CENELEC-a, Kiritkumara Lathia i Elena Santiago, generalna direktorka CEN/CENELEC-a, potpisali su ugovor o osnivanju SESEI-a. Gospodin

Lathia ima veliko iskustvo u području normizacije, a bio je i član ETSI-jevog odbora za financije od 1997. do 2008. kada je i sudjelovao u uspostavi globalnog projekta - *Partnership Project 3GPP* s ciljem razvijanja specifikacije naprednih mobilnih komunikacijskih sustava u svijetu. Gospodin Lathia je izjavio kako se raduje što će pridonijeti uspješnom razvoju ekonomskih odnosa između Europe i Indije.

Potpisivanje ugovora:
Mr. Kiritkumara Lathia i
Mrs. Elena Santiago

Ugovor o tehničkoj pomoći Kini dodijeljen CEN-u

Podrška održivom sustavu izvoza i ulaganja u Kini, predstavlja novi projekt tehničke pomoći koji je dodijeljen konzorciju na čelu kojega je *Cardno Emerging Markets* iz Belgije, a u kojem sudjeluju Europski odbor za normizaciju (*European Committee for Standardization – CEN*), Britanski institut za norme (*British Standards Institution - BSI*), Udruga za održivi razvoj (*Sustainable Development Association*) i *Cardno Emerging Markets* iz Australije. Projekt je pokrenula delegacija Europske unije u Kini i Mongoliji.

Ovaj je novi projekt tehničke pomoći uspostavljen kako bi se pružila potpora jačanju planiranja, implementacije i provođenja politike izvoza i ulaganja, te propisima i zakonodavstvu na razini središnje i provincijske Kine.

CEN i BSI bavit će se dijelom projekta koji se odnosi na infrastrukturu za kvalitetu/tehničkim zaprekama u trgovini uključujući tehničke propise, norme, ocjenjivanje sukladnosti, nadzor nad tržištem i sustavima akreditacije.

Kina je postala najveći izvoznik u svjetskom gospodarstvu i broji oko 11% svjetske trgovine u robama, pa je zbog toga u središtu pažnje europske normizacije. Prijavom na natječaj i dobivanjem projekta, CEN i njegove članice, nacionalna normirna tijela, pokazali su ne samo svoj interes u Kini već i veliko i dragocjeno iskustvo i stručnost u tehničkoj pomoći.

Gruzijska nacionalna agencija za norme, tehničku reg- ulativu i mjeriteljstvo dobila status pridruženog člana u CENELEC-u

Na općoj skupštini CENELEC-a, održanoj 3. lipnja 2010. godine u Bruxellesu, izražena je dobrodošlica Gruzijskoj nacionalnoj agenciji za norme, tehničku regulativu i mjeriteljstvo (GEOSTM - Georgian National Agency for Standards, Technical Regulations and Metrology) kao novomu pridruženom članu (Affiliate).

Pridruženo članstvo u CENELEC-u odnosi se na zemlje obuhvaćene *Europskom susjedskom politikom* (ENP - European Neighbouring Policy) koju provodi Evropska komisija. Ona daje mogućnost razvoja povlaštenih odnosa s tim zemljama, utemeljenim na zajedničkim interesima, uskladivanju normizacijskih pristupa i prakse te na taj način olakšava trgovinsku razmjenu s tim regijama uklanjanjem tehničkih zapreka u trgovini.

GEOSTM će se tako pridružiti jedanaestorici pridruženih članova CENELEC-a među kojima su nacionalni odbori iz Albanije, Bjelorusije, Bosne i Hercegovine, Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije (FYRM), Izraela, Libije, Crne Gore, Srbije, Tunisa, Turske i Ukrajine.

